

Möte med Miljösamverkan Stockholm

Tema – Smittskydd

2020-04-17

- Länsveterinärens ansvar och roll
- Kontakter och förväntan på miljökontoren

Bodil Schöneberg

bodil.schoneberg@lansstyrelsen.se

010-2231552

Länsstyrelsens roll och uppdrag

- **Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion**
- **Regeringens årliga regleringsbrev**
- **Lagstiftning**
- **Nationella kontrollplanen**
- **m.m.**

Länsstyrelseinstruktionen (2017:868)

3 § Länsstyrelsen har uppgifter i fråga om (bland annat)

2. livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt **ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar,**

...

8. **skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap,**

...

7 § Länsstyrelsen är **geografiskt områdesansvarig myndighet** enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap och den högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom länet.

Genom sin verksamhet ska länsstyrelsen minska sårbarheten i samhället, bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen samt utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Länsledning med stab

Insynsråd

Avdelningen för landsbygd

Enheten för

- djurskydd
- djurvälstånd och livsmedel
- landsbygdsutveckling
- lantbruk

Avdelningen för miljö

Enheten för

- landskap och naturskydd
- mark- och vattenskydd
- miljöanalys
- miljöskydd
- natur och viltärenden
- naturskötsel

Avdelningen för rättsliga frågor

Enheten för

- diarium och arkiv
- förvaltning
- juridiskt verksamhetsstöd
- stiftelse tillsyn
- tillsyn
- överklaganden

Internrevisor

Miljöprövningsdelegation
Viltförvaltningsdelegation

Avdelningen för samhällsbyggnad

Enheten för

- kulturmiljö
- planfrågor
- samhällsplanering
- samhällsskydd och beredskap
- samverkan Stockholmsregionen

Avdelningen för hållbar tillväxt

Enheten för

- arbetsmarknads- och rättighetsfrågor
- regional utveckling
- social utveckling

Avdelningen för verksamhetsstöd

Enheten för

- ekonomi och upphandling
- kommunikation
- personalfrågor
- verksamhetsutveckling och service

Vad gör länsveterinären kring smittskydd

- **Exempel:**
- **Regionalt smittskydd djursjukdomar & zoonoser inkl. epizootiberedskap, karantän, smuggling av djur, djurhälsoprogram, viss kontroll ABP (obs. på gården kommunens ansvar), vårdhygien kliniker**
- **Kontroll livsmedel och foder i primärproduktionen**
- **Samverkan med Smittskydd Stockholm, Jordbruksverket, kommuner, Livsmedelsverket, mfl**
- **Regional samordning/samverkan livsmedelskontroll inkl. dricksvatten**

LÄNSVETERINÄRER

Enheten för djurvälstånd och livsmedel (DL), Chef Maria Edlén

- Mari-Ann Andersson - livsmedel, primärproduktion, djurskydd
- Andreas Johansson - livsmedel, kommunrevisioner, länsträffar, djurskydd
- Maria Jernberger - djurhälsopersonal, läkemedelsanvändning kliniker, besöksverksamhet med djur inkl. hygien, vårdhygien, verksamhet med rehabilitering av vilda djur
- Sonia Lopes – smittskydd, epizootiberedskap, smuggling, karantän, Smittskydd häst, läkemedelsanvändning på gård, Arlanda (smitt- och djurskydd)
- Bodil Schöneberg - Smittskydd, anmälningspliktiga djursjukdomar (förutom häst), epizootiberedskap, hägnad hjort/tb-kontroll, dricksvatten/MSL/SILK, livsmedelsstrategin
- Ann Jaconell – epizootiberedskap, semin

Våra roller – Anmälningsspliktiga djursjukdomar/ Objektsburen smitta enl MB

- Oklara ansvarsförhållanden när det gäller djursjukdomarna (när ej epizooti/salmonella lantbrukets djur):
- Vägledning är otillräcklig från centrala myndigheter
 - Länsstyrelsens roll
 - Kommunens roll
 - Jordbruksverkets roll
 - Behandlande veterinär
- Vem ska göra vad, när (vilka sjukdomar)?

Vägledning

- Socialstyrelsen Vägledning 2008: Hygien, smittskydd och miljöbalken Objektburen smitta
- Folkhälsomyndighetens undersökning: **Kommunernas beredskap att hantera allvarliga smittsamma sjukdomar som sprids via sällskapsdjur och objekt – 2016/2017**
 - >Undersökningen belyser många problem som finns.
- Utbrottslathunden Region Stockholm, mfl 2016
<https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/smittskydd/utbrott/lathund.pdf>
- Handbok – utredning av smitta i livsmedel eller vatten, SLV mfl, 2017
<https://kontrollwiki.livsmedelsverket.se/artikel/8/myndigheters-och-andra-aktors-ansvar-och-stod-vid-utbrott>
- Jordbruksverkets vägledning: handläggning MRSA/MRSP
www.jordbruksverket.se/amnesomraden/tillsyn/instruktionertillkontrollanterochinspektorer/djurhalsa/kontrollvagledningforhygienregler.4.37e9ac46144f41921cd71a9.html

Kommunens ansvar enligt - Miljöbalken (1998:808), 9 kap. §§ 14-15

15 § Vid **misstanke** om att ett **sällskapsdjur som innehas av privatperson** eller ett **objekt** bär på en **allvarlig smittsam sjukdom som kan föras över till människor**, skall kommunen omedelbart vidta de **åtgärder som behövs för att spåra smittan och undanröja risken för smittspridning**. Om det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen får kommunen låta förstöra föremål av personlig natur och låta avliva sällskapsdjur som innehas av privatpersoner.

Den som har drabbats av ett beslut enligt första stycket andra meningen har rätt till skälig ersättning av kommunen.

Första och andra styckena gäller inte om åtgärder vidtas enligt livsmedelslagen (2006:804), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m., epizootilagen (1999:657) eller zoonoslagen (1999:658). *Lag (2006:828)*.

Tolkning och frågor kring sällskapsdjur och objekt:

- endast sällskapsdjur i privata hushåll, endast zoonoser, hobbyhöns räknas inte som sällskapsdjur, hur är det med hobbygrisar?
- Objekt: MRSA-spridning på djursjukhus, Skola med smitta på djur, tex papegosjuka, besöksgårdar – räknas de som objekt?

Exempel handläggning (ej epizooti, ej salmonella lantbrukets djur)

- SVA skickar anmälan K4-rapport (anmälningspliktig) till LST och JV
- LST granskar K4-rapport och bedömer i varje enskilt fall hur det ska skickas:

Exempel på sjukdomar som har skickats till kommuner senaste tiden: Salmonella sällskapsdjur, Psittacos/papegojsjuka, MRSA, Leptospiros, Brucellos hund, Leishmanios, Tularemi (vild och tam kanin), Trikinos (vildsvin), kaningulsot (ej zoonos, vild kanin).

- Zoonos skickas till Smittskyddsläkare och för det mesta även till kommunen för ev vidare handläggning, LST försöker skriva en kommentar till kommunen.
- LST kontaktar veterinär för att kolla om information har lämnats till djurägaren, tex vid MRSA/MRSP. Veterinär har informationsplikt.
- LST kontaktar djurägaren för information i vissa fall
- LST informerar på hemsidan/sociala medier i vissa fall

Exempel frågor kring handläggning:

- Salmonella sällskapsdjur: hur mycket måste kommunen göra, tex vid många fall i kommunen, måste alltid informera djurägaren eller räcker det med information på hemsidan?
- Psittacos hos fåglar: i hemmet, hushåll, i en skola som håller fåglar? Vem?
- MRSA/MRSP Behandlande veterinär och LST har en uttalad roll att informera och kontrollera att reglerna efterlevs. Kommunen någon roll, troligen inte?
- Listerios i fårbesättning med eget gårdsmejeri och gårdsbutik – skicka till kommunen? (SLV vill inte ha info), (ej sällskapsdjur, ej MB)
- Tularemi och trikinos – har skickats även fast vilda djur (ej MB), kommunen informera viltvårdaren bl.a.
- Hur mycket behöver kommunen göra och vid vilka sjukdomar, exempel bör ges? Kontakta behandlande veterinär om sådan finns? Oftast lång tid mellan provtagning och ev diagnos tills att K4-rapport når LST och Kommun.
- Även Länsstyrelserna saknar vägledning kring handläggning av dessa sjukdomar.
- Bra med samråd/avstämning om osäker.
- Vägledning önskvärd.

Nationell Lagstiftning Smittskydd för djur

Länk till Jordbruksverkets smittskyddslagstiftning –sakbeteckning K

- www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/djurhalsopersonal/veterinaraforfattningshandboken/kbekampningavdjursjukdomar.4.6beab0f111fb74e78a78000676.html
- Epizootilagstiftning
- Zoonoslagstiftning (enbart salmonella omfattas, gäller i huvudsak inte för sällskapsdjur)
- Lag och förordning om provtagning av djur
- Jordbruksverkets föreskrifter om anmälningspliktiga djursjukdomar och, K4
- Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om förebyggande och särskilda åtgärder avseende hygien m.m. för att förhindra spridning av zoonoser och andra smittämnen, K112

Epizootiberedskap

Epizooti - en allvarlig smittsam djursjukdom

- En epizooti är en allvarlig smittsam djursjukdom som kan utgöra ett hot mot människors eller djurs hälsa. Lagstiftningen för dessa sjukdomar bestämmer hur man ska agera redan vid misstanke i syfte att minska risk för vidare smittspridning.
- Allvarlig och ofta mycket smittsam djursjukdom, tex Mul- och klövsjuka, svinpest, fågelinfluensa
- sprids genom smitta bland djur eller från djur till människa
- Epizootilagstiftningen anger vilka sjukdomar som klassas som epizootisjukdomar och vilka regler som gäller för dessa.

STORA EKONOMISKA KONSEKVENSER!!

Produktionsbortfall

Bekämpningsåtgärder

Handelsrestriktioner

Roller och ansvar vid en epizooti

- Jordbruksverket har sektorsansvaret vid en epizooti och har ansvaret att leda, samordna och bekämpa utbrottet medan både kommunen och länsstyrelsen har geografiska områdesansvaret regionalt respektive lokalt.
- Jordbruksverket kan upprätta en operativ ledningscentral i länet/kommunen.
- LST Stockholm´s krisorganisation har hjälp av Samverkan Stockholmsregionen som verktyg för samordning/samverkan med samverkanskonferenser/lägesbilder regionalt/lokalt.

Kommunens roll vid epizooti

- Kommunen har en stödjande roll utifrån epizootilagstiftningen.
- Kommunen har lokalt geografiskt områdesansvar, vilket innebär att kommunen ska verka för att olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet, att de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas, och att informationen till allmänheten under sådana förhållanden samordnas.
- *Epizootihandboken kapitel 8: Kommunen* beskriver kommunens roll och ansvar vid utbrott av en epizootisk sjukdom. Kommunens miljöförvaltning och eventuellt räddningstjänsten kommer att vara de delar i kommunens organisation som berörs särskilt vid epizootiutbrott.

www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/sjukdomarochsmittskydd/smittsammadjursjukdomar/epizootihandboken.4.160b021b1235b6bb86180003823.html

Information i Jordbruksverkets rapport 2019:2 - Omhändertagande smittfarligt avfall vid epizootiutbrott

- Mer uppdaterad information kring hantering av smittfarligt avfall finns i ”Tillämpning av miljöbalken vid lokalt omhändertagande av smittfarligt avfall vid epizootiutbrott – vägledning för hantering och tillsyn” Jordbruksverkets rapport 2019:2.

<https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/ra192.html>

Epizootiberedskap på kommunen - Samverkan i organisationen

- Skapa en samverkansgrupp som kan träffas och diskutera olika aspekter och frågeställningar samt att öva

Kommunens krisberedskap och handläggare från olika funktioner samt kommunikation

Skapa kunskap och förståelse om kommuns roll vid epizooti.

- - Afrikansk svinpest information vid kommunala rast – och grillplatser
- - möjliga platser för epizootigravar
- - jaktfrågor, tex vid Afrikansk svinpest
- - platser OLC
- M.m.

Epizootiövning

- Jordbruksverket har tagit fram övningskit "Öva enkelt" för länsstyrelser och kommuner.
- Det är uppbyggt så att man kan öva själv inom sin organisation eller tillsammans.

Vid kontrollbesök hos djurhållare – tänk på att ha goda hygienrutiner

- Skyddsoverall, stövlar, skoskydd
- Tvättmöjligheter för stövlar och arbetskläder, skyddsrock, stövelskydd, m.m (om inte engångs)
- Handsprit (före och efter), sprita av utrustning
- Förutsätt alltid att en smitta kan finnas i varje besättning som besöks, och agera utifrån det.
- Använd alltid rena arbetskläder och skyddskläder.